

БӨЛІМ: ҚАРЖЫЛЫҚ САУАТТЫЛЫҚ

Ақша жинау тәсілдері: тиімді жоспар құру және несиеге ермеу

ЖАРИЯЛАНДЫ
14.05.2026

ТІРЕК СӨЗДЕР
ақша жинау, жинақ жоспары,
қаржылық сауаттылық, несие,
рассрочка

СІЛТЕМЕ
<https://bilimger.kz/188722/>

Ақша жинау тәсілдері: тиімді жоспар құру туралы мен 30 жылдық тәжірибемде ең бір ащы шындықты талай көрдім: несие алған адамдардың 9-ы 10-нан 5 жылдан кейін де сол несиені өтеп жүреді. Олар жаңа телефон алады, жаңа тоңазытқыш алады, бірақ еркіндік алмайды. Несие — байлыққа жол емес, кедейлікке тұзақ. Рассрочка — «тегін ақша» емес, болашақ кірісіңді бүгін жұмсау. Қарыз — ұйқыны ұрлайды. Жинақ — бостандық береді.

НЕСИЕ/РАССРОЧКА ШЫН МӘНІНДЕ ҚАНША ТҰРАДЫ — НАҚТЫ ЕСЕП

Көзге әдемі көрінетін баға мен шын баға екі бөлек нәрсе. Мысал қарапайым: 100 000 теңгелік телефонды 12 айға рассрочкаға алдың делік. Дүкен «айына 12 500 теңгеден ғана» деп сөйлейді. Бірақ комиссиясы, сақтандыруы, қоса таңылған қызметі, кешіксең өсімпұлы бар. Сонда 100 000 теңге 145 000 теңгеге дейін барады. Яғни сен 45 000 теңге артық төлейсің. Бұл — 45%. Бір телефон үшін 45 000 теңге артық төлеу ақылға сия ма? Жоқ.

Тағы бір мысал: 300 000 теңгені 24 айға несиеге алсаң, ай сайынғы төлем 18 000–22 000 теңге болып көрінеді. Бірақ 2 жылда қолыңнан 450 000 теңгеге дейін кетуі мүмкін. Яғни 300 000 теңге үшін 150 000 теңге артық төлейсің. Дүкен саған зат сатады, банк саған тынышсыздық сатады.

БАНКТЕР МЕН ДҮКЕНДЕР СЕНІ ҚАЛАЙ АЛДАЙДЫ — ПСИХОЛОГИЯЛЫҚ ТӘСІЛДЕР

Олар сені ақшамен емес, сезіммен ұстайды. «Тек бүгін», «соңғы дана», «айына аз ғана төлем» деген сөздер адамның сабырын бұзады. Сен бағаны емес, айлық төлемді көресің.

Сол жерде қателік басталады.

- **Айлық төлемді үлкейтпей, ұсақ қылып көрсетеді.** 15 000 теңге аз сияқты. Бірақ 24 айда 360 000 теңге болады.
- **«Тегін» деп сендіреді.** Тегін нәрсе жоқ. Біреу бір жерден пайда көреді.
- **Уақытша қысым жасайды.** Асықсаң, есептемейсің. Есептемесең, ұтыласың.
- **Ескі қарызды жаңа қарызбен жабуға итермелейді.** Бұл — шұңқырдан құтылу емес, тереңге түсу.

Менің кеңесім қатал: рассрочка алма. Әсіресе керексіз техника, киім, жиһаз үшін алма. Қолыңда ақша болмаса, сол зат сенің қазіргі мүмкіндігіңнен жоғары.

НЕСИЕСІЗ ӨМІР СҮРУДІҢ НАҚТЫ ЖОЛЫ — ҚАДАМ БОЙЫНША

Несиесіз өмір арман емес. Бұл тәртіп. Ал тәртіп болмаса, айлық қанша көп болса да жетпейді.

1. **Айлық кірісіңді жаз.** Қағазға немесе телефонға. Нақты сан керек.
2. **Міндетті шығынды бөл.** Азық-түлік, жолақы, коммуналдық төлем, дәрі-дәрмек.
3. **Қалған ақшаны үшке бөл.** Бір бөлігі — жинақ, бір бөлігі — күнделікті шығын, бір бөлігі — тосын жағдайға.
4. **Қарызды тоқтат.** Жаңа несие алма. Ескі қарызды жабуға жаңа қарыз алма.
5. **Ірі сатып алуға 30 күн күт.** 30 күннен кейін де керек болса ғана ал.

Сен несиені тоқтатпайынша, ақша жинау басталмайды. Екеуі бір үйде тұрмайды.

ЖИНАҚТАУДЫҢ 3 АЛТЫН ЕРЕЖЕСІ

Бірінші ереже: айлығыңның кемінде 20%-ын бірден бөліп қой. 200 000 теңге алсаң, 40 000 теңге. 150 000 теңге алсаң, 30 000 теңге. «Қалғанынан жинаймын» десең, түк қалмайды.

Екінші ереже: аптасына бөліп жина. Айдың соңын күтпе. Апта сайын 7 500, 10 000 немесе 15 000 теңге сал. Кішкентай қадам тұрақты болса, үлкен нәтиже береді.

Үшінші ереже: мақсат қой. «Жинаймын» деген бос сөз. «6 айда 180 000 теңге жинаймын» деген — нақты жоспар.

Мен көрген ең дұрыс отбасы айдың басында жинағын бөледі. Қалған ақшамен өмір сүреді. Кері істейтіндер айдың соңында қолын жайып қалады.

«БІРАҚ АҚША ЖЕТПЕЙДІ» ДЕГЕН СЫЛТАУҒА ЖАУАП — НАҚТЫ ШЕШІМДЕР

Ақша жетпейді дейтіндердің көбі шығынды бақыламайды. Шындық осы. 1 500 теңгелік кофе аптасына 5 рет алынса — 30 000 теңге айына кетеді. Үш рет сырттан тамақтану — 18 000–25 000 теңге. Таксиді жиі мінсең — тағы 20 000 теңге.

- Үйден тамақ алып жүр.
- Қымбат әдетті қысқарт.
- Дүкенге аш қарынмен барма.
- Айлық түскен күні 20%-ын бірден көшір.
- Керексіз жазылымдар мен артық қызметтерді өшір.

Егер айлығың 150 000 теңге болса, 15 000–20 000 теңге жинау мүмкін емес деу — жалған. Қиын, иә. Бірақ мүмкін. Дұрыс тәртіппен 12 айда 180 000–240 000 теңге жинайсың. Бұл бір төтенше жағдайға жетеді.

ҚОРЫТЫНДЫ: БҮГІН ЖАСАЛАТЫН БІР ІС-ҚИМЫЛ

Бүгін кешке 10 минут бөл. Соңғы 3 айдың шығынын жаз. Қайда ақша кетіп жатқанын көр. Ертеңнен бастап 20%-ды бөлек ұстай бастауға шешім қабылда. Жаңа несие алма. Рассрочка алма. Бір ай бойы өзіңді тексер. Сонда түсінесің: жинақ ақшадан басталмайды, тәртіптен басталады. Ал тәртіп бар жерде бостандық бар.

ҚМ АА Куәлік нөмірі: **KZ45VPY00102718** — ҚР Мәдениет және Ақпарат министрлігі

© 2026 **Bilimger.kz** Ақпараттық-танымдық білім порталы. Барлық мазмұн авторлық құқықпен қорғалған.